

Briuselis, 2020 05 20
COM(2020) 525 final

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

**dėl 2020 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl
2020 m. Slovakijos stabilumo programos**

Rekomendacija

TARYBOS REKOMENDACIJA

dėl 2020 m. Slovakijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2020 m. Slovakijos stabilumo programos

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija priėmė metinę tvaraus augimo strategiją, kuria pradamas 2020 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Ji tinkamai atsižvelgė į 2017 m. lapkričio 17 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos paskelbtą Europos socialinių teisių ramstį. 2019 m. gruodžio 17 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė ir įspėjimo mechanizmo ataskaitą – joje Slovakija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą. Tą pačią dieną Komisija taip pat priėmė rekomendaciją dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos;
- (2) 2020 m. vasario 26 d. paskelbta 2020 m. Slovakijai skirta ataskaita². Joje įvertinta Slovakijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas³, veiksmai, kurių šalis ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas rekomendacijas, ir Slovakijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“;
- (3) 2020 m. kovo 11 d. Pasaulio sveikatos organizacija COVID-19 protrūkį oficialiai paskelbė pasauline pandemija. Dėl pandemijos piliečiai, visuomenė ir ekonomika

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

² SWD(2020) 524 *final*.

³ OL C 301, 2019 9 5, p. 117.

pateko į ekstremalią didelio pavojaus visuomenės sveikatai situaciją. Ji kelia didžiulį spaudimą nacionalinėms sveikatos sistemoms, trikdo pasaulines tiekimo grandines, kelia finansų rinkų nestabilumą, lemia vartotojų paklausos sukrėtimus ir neigiamai veikia įvairius sektorius. Ji kelia grėsmę žmonių darbo vietoms, jų pajamoms ir įmonių verslui. Jos sukeltas didelis ekonominis sukrėtimas jau turi skaudžių pasekmių Europos Sąjungoje. 2020 m. kovo 13 d. Komisija priėmė komunikatą⁴, kuriuo raginama užtikrinti suderintą ekonominį atsaką į krizę, įtraukiant visus nacionalinio ir Sąjungos lygmens suinteresuotuosius subjektus;

- (4) kelios valstybės narės paskelbė nepaprastąją padėtį arba ėmėsi neatidėliotinių priemonių. Visos neatidėliotinos priemonės turėtų būti griežtai proporcingos, būtinos, ribotos trukmės ir atitikti Europos bei tarptautinius standartus. Joms turėtų būti taikoma demokratinė priežiūra ir nepriklausoma teisminė peržiūra;
- (5) 2020 m. kovo 20 d. Komisija priėmė Komunikatą dėl Stabilumo ir augimo pakto nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo⁵. Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą išlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonomikos nuosmukiui. Komunikate Komisija pritarė Tarybos nuomonei, kad, atsižvelgiant į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį dėl COVID-19 protrūkio, dabartinės sąlygos leidžia pradėti taikyti šią išlygą. 2020 m. kovo 23 d. valstybių narių finansų ministrai pritarė Komisijos vertinimui. Pradėjus taikyti bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą leidžiama laikinai nukrypti nuo vidutinio laikotarpio biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano, jei tai nekeltų pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutiniu laikotarpiu. Kalbant apie korekcinę dalį, Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją. Taikant bendrąją nukrypti leidžiančią išlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdamos. Ji suteikia galimybę valstybėms narėms nukrypti nuo paprastai taikomų biudžetinių reikalavimų, o Komisijai ir Tarybai – imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto;
- (6) siekiant apriboti ir kontroliuoti pandemijos plitimą, padidinti nacionalinių sveikatos sistemų atsparumą, verslui bei namų ūkiams teikiamos paramos priemonėmis sušvelninti socioekonominis padarinius ir užtikrinti adekvačias sveikatos ir saugos sąlygas darbo vietoje, kad būtų galima atnaujinti ekonominę veiklą, reikia nuolatinių veiksmų. Kad paremtų valstybių narių pastangas tose srityse, ES turėtų visapusiškai išnaudoti įvairias turimas priemones. Be to, valstybės narės ir Sąjunga turėtų bendradarbiaudamos rengti priemones, kurios yra būtinos, kad galėtume grįžti prie įprasto savo visuomenės ir ekonomikos funkcionavimo ir tvaraus augimo, įtraukdamos, *inter alia*, žaliąją pertvarką bei skaitmeninę transformaciją ir naudodamosi visa krizės metu įgyta patirtimi;
- (7) dėl COVID-19 krizės išryškėjo bendrosios rinkos gebėjimas lanksčiai prisitaikyti prie išskirtinių aplinkybių. Vis dėlto siekiant užtikrinti greitą ir sklandų perėjimą prie atsigavimo etapo ir laisvo prekių, paslaugų bei darbuotojų judėjimo, išskirtines priemones, neleidžiančias įprastai veikti bendrajai rinkai, būtina panaikinti, kai tik jos bus nebebūtinos. Dabartinė krizė parodė, kad sveikatos sektoriuje reikia pasirengimo krizėms planų, visų pirma apimančių geresnes pirkimo strategijas, diversifikuotas

⁴ COM(2020) 112 *final*.

⁵ COM(2020) 123 *final*.

tiekimu grandines ir strateginius būtiniausių prekių rezervus. Jie yra esminiai platesnių pasirengimo krizėms planų rengimo elementai;

- (8) kad visus nenaudojamus Europos struktūrinių ir investicijų fondų išteklius valstybės narės galėtų sutelkti išskirtiniam COVID-19 pandemijos poveikiui švelninti, Sąjungos teisės aktų leidėjas jau priėmė atitinkamų teisės aktų pakeitimus⁶. Tais pakeitimais bus suteikta papildomų lankstumo galimybių ir nustatytos supaprastintos ir racionalizuotos procedūros. Siekiant sumažinti pinigų srautų sunkumus, valstybėms narėms taip pat suteikta galimybė 2020–2021 finansiniais metais pasinaudoti 100 % bendru finansavimu iš Sąjungos biudžeto. Slovakija raginama visapusiškai pasinaudoti šiomis galimybėmis, kad padėtų asmenims ir sektoriams, kuriuos šios problemos paveikė labiausiai;
- (9) dėl skirtingų specializacijos modelių ir infrastruktūros spragų tikėtina, kad skirtinguose regionuose socioekonominiai pandemijos padariniai bus nevienodi. Dėl to kyla didelė rizika, kad regioniniai skirtumai Slovakijoje dar labiau didės, ypač tarp sostinės ir šalies vakarų regiono, taip pat tarp rytų ir pietryčių regionų. Atsižvelgiant į riziką, kad laikinai sutriks valstybių narių tarpusavio konvergencijos procesas, dabartinėmis aplinkybėmis reikia tikslinių atsakomųjų politikos priemonių;
- (10) 2020 m. gegužės 18 d. Slovakija pateikė 2020 m. nacionalinę reformų programą ir 2020 m. stabilumo programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (11) šiuo metu Slovakijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis;
- (12) 2018 m. liepos 13 d. Taryba rekomendavo Slovakijai užtikrinti, kad 2019 m. grynujų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų nominalus augimas⁷ neviršytų 4,1 %, o tai atitiktų 0,5 % BVP metinį struktūrinį koregavimą. Bendrame Komisijos vertinime patvirtinama, kad 2019 m. ir 2018 bei 2019 m. (vertinant kartu) labai nukrypta nuo rekomenduojamo koregavimo plano, kuriuo siekiama vidutinio laikotarpio struktūrinio tikslo. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad pradėta taikyti bendroji nukrypti leidžianti išlyga, nėra pagrindo imtis tolesnių veiksmų pagal Slovakijai taikomą didelio nukrypimo procedūrą;
- (13) 2020 m. stabilumo programoje Vyriausybė numato nominaliojo balanso pablogėjimą nuo 1,3 % BVP deficito 2019 m. iki 8,4 % BVP deficito 2020 m. Numatoma, kad 2021 m. deficitas sumažės iki 4,9 % BVP, 2022 m. – iki 3,7 % BVP, o 2023 m. sieks 2,9 % BVP. 2020 m. stabilumo programoje numatoma, kad iki 48 % BVP 2019 m. sumažėjęs valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2020 m. išaugs iki 61,2 %.

⁶ 2020 m. kovo 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/460, kuriuo dėl konkrečių priemonių investicijoms į valstybių narių sveikatos priežiūros sistemas ir kitus jų ekonomikos sektorius sutelkti reaguojant į COVID-19 protrūkį iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 508/2014 (Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyva) (OL L 99, 2020 3 31, p. 5), ir 2020 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/558, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1301/2013 ir (ES) Nr. 1303/2013, kiek tai susiję su konkrečiomis priemonėmis, kuriomis sudaromos išskirtinės lanksčios sąlygos naudoti Europos struktūrinių ir investicijų fondų lėšas reaguojant į COVID-19 protrūkį (OL L 130, 2020 4 24, p. 1).

⁷ Grynąsias pirmines valdžios sektoriaus išlaidas sudaro visos valdžios sektoriaus išlaidos atėmus palūkanų išlaidas, Sąjungos fondų pajamomis visiškai kompensuojamas išlaidas Sąjungos programoms ir išlaidų nedarbo išmokoms nediskrecinius pokyčius. Nacionaliniu lygmeniu finansuojamas bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas išlyginamas per ketverių metų laikotarpį. Įskaičiuojamos diskrecinės su pajamomis susijusios priemonės arba įstatymais nustatytas pajamų padidėjimas. Vienkartinių priemonių poveikis tiek pajamoms, tiek išlaidoms neįskaičiuojamas.

Makroekonominę ir fiskalinę perspektyvą veikia didelis neapibrėžtumas dėl COVID-19 pandemijos;

- (14) reaguodama į COVID-19 pandemiją ir laikydamosi suderinto Sąjungos požiūrio, Slovakija ėmėsi biudžetinių priemonių, kad padidintų sveikatos sistemos pajėgumą, suvaldytų pandemiją ir suteiktų pagalbą labiausiai nukentėjusiems asmenims ir sektoriams. Pagal 2020 m. stabilumo programą tos biudžeto priemonės sudarė 2,6 % BVP. Šios priemonės apima darbo užmokesčio kompensacijas darbuotojams, subsidijas savarankiškai dirbantiems asmenims, sveikatos draudimo ir slaugos programas ir kovai su COVID-19 pandemija būtinų medicinos prekių įsigijimą. Be to, Slovakija paskelbė apie priemones, kurios, nors ir nedaro tiesioginio poveikio biudžetui, padės palaikyti įmonių likvidumą; 2020 m. stabilumo programoje įvertinta, kad jos sudarys 3 % BVP. Tos priemonės apima pajamų mokesčio ir socialinių įmokų mokėjimo atidėjimą pajamoms sumažėjus daugiau kaip 40 % (1,4 % BVP), taip pat paskolų garantijas (1,6 % BVP). Apskritai priemonės, kurių ėmėsi Slovakija, atitinka Komisijos komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį išdėstytas gaires. Visiškas tų priemonių įgyvendinimas, o vėliau, kai leis ekonominės sąlygos, fiskalinės politikos perorientavimas siekiant užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę padės išsaugoti fiskalinį tvarumą vidutiniu laikotarpiu;
- (15) remiantis Komisijos 2020 m. pavasario prognoze, grindžiama nesikeičiančios politikos scenarijumi, Slovakijos valdžios sektoriaus balansas bus $-8,5\%$ BVP 2020 m. ir $-4,2\%$ BVP 2021 m. Numatoma, kad 2020 ir 2021 m. valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis vis dar neviršys 60 % BVP;
- (16) dėl 2020 m. Slovakijos planuojamo 3 % BVP deficito ribos viršijimo Komisija 2020 m. gegužės 20 d. paskelbė pranešimą, parengtą pagal Sutarties 126 straipsnio 3 dalį. Apskritai analizė rodo, kad Sutartyje ir Reglamente (EB) Nr. 1467/1997 apibrėžtas deficito kriterijus nėra įvykdytas;
- (17) prasidėjus COVID-19 protrūkiui Slovakija ėmėsi skubių precedento neturinčių priemonių tolesniam viruso plitimui sustabdyti ir jo prevencijai užtikrinti. 2020 m. kovo 6 d. užregistravus pirmąjį susirgimo atvejį, nuo 2020 m. kovo 12 d. šalyje buvo paskelbta nepaprastoji padėtis ir įvestos griežtos socialinių kontaktų ribojimo, karantino bei sanitarijos taisyklės, taip pat kelionių apribojimai. Kelias savaites buvo uždarytos parduotuvės ir sustabdyta gamyba svarbiuose ekonomikos sektoriuose, kol Vyriausybė 2020 m. balandžio mėn. pabaigoje pradėjo palaipsniui švelninti apribojimus. Todėl numatoma, kad dėl nukentėjusio privataus vartojimo, investicijų ir prekybos Slovakijos ekonomika 2020 m. patirs didelį nuosmukį. 2020 m. prognozuojamas staigus ekonomikos susitraukimas (6,7 %), o nedarbo lygis, kuris 2019 m. siekė 5,8 %, 2020 m. išaugs iki 8,8 %. Siekdama švelninti neigiamas krizės pasekmes Slovakija priėmė kelis priemonių rinkinius, be kita ko, perskirstė 1,2 mlrd. EUR dydžio nepanaudotų sanglaudos politikos fondų lėšų sumą. Šios priemonės apima sutrumpinto darbo laiko tvarką kompensuojant darbo užmokestį, darbuotojų pajamų rėmimą mokant sveikatos socialinio draudimo ir slaugos išmokas, taip pat subsidijas savarankiškai dirbančių asmenų prarastoms pajamoms kompensuoti. Kitos įmonių ir savarankiškai dirbančių asmenų likvidumo rėmimo priemonės apima banko paskolas, mokesčių ir socialinio draudimo įmokų mokėjimo atidėjimą, taip pat banko garantijas ir palankių palūkanų normų schemas. Mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVI) skirta paskolų schema, kuriai iš pradžių buvo skirta 38 mln. EUR, bus papildyta 330 mln. EUR dydžio nepanaudotų Sąjungos lėšų suma ir nacionalinės schemas lėšomis, kurios sudaro 500 mln. EUR. Kitos priemonės apima mokesčių auditų ir

prievolės iš anksto mokėti mokesčius sustabdymą, taip pat įmonių ir fizinių asmenų nuomos mokesčio atidėjimą;

- (18) dėl COVID-19 pandemijos Slovakijoje dar labiau sustiprėjo būtinybė toliau spręsti šalies sveikatos sistemos struktūrines problemas. Siekiant didinti šios sistemos atsparumą, mažinti sveikatos priežiūros darbuotojų trūkumą ir užtikrinti tinkamą aprūpinimą būtiniaisiais medicinos reikmenimis ir infrastruktūra, būtinos papildomos investicijos. Dedant pastangas ateityje užtikrinti pakankamą sveikatos darbuotojų skaičių ir kartu vykdant veiksmingą politiką galėtų būti mažinami gydytojų prieinamumo geografiniai skirtumai ir visiems gyventojams užtikrinama galimybė naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis. Siekiant pagerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir ekonominę efektyvumą būtina modernizuoti ligoninių tinklą ir spręsti struktūrinio nepakankamo valstybinių ligoninių finansavimo problemą. Kad sumažėtų spaudimas ligoninėms ir pagerėtų lėtinių ligų valdymas, reikia gerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ir geriau koordinuoti įvairių lygių ir rūšių priežiūros paslaugas. Ypatinę susirūpinimą kelia nepakankamos galimybės gauti kokybiškas ir įperkamas ilgalaikės slaugos paslaugas dėl apskritai nepakankamo savivaldybių teikiamų priežiūros paslaugų ir slaugos namuose finansavimo, fragmentiško valdymo ir sisteminio socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų koordinavimo trūkumo;
- (19) COVID-19 krizė Slovakijoje paaštrino anksčiau egzistavusias socialines problemas. Dėl šios krizės kilo neatidėliotina būtinybė bendradarbiaujant su socialiniais partneriais užtikrinti tinkamą pajamų kompensavimą darbuotojams. Siekiant sušvelninti krizės pasekmes užimtumui, naudojantis Sąjungos lėšomis imtasi įgyvendinti sutrumpinto darbo laiko tvarką. Pagal Komisijos prognozę numatoma, kad nedarbas 2020 m. išaugs iki 8,8 %, o 2021 m. sumažės iki 7,1 %. Nors 2018 m. Slovakijos nedarbo išmokų sistema buvo šiek tiek liberalizuota, jai tebėra būdingi labai griežti tinkamumo reikalavimai, palyginti trumpas išmokų mokėjimo laikotarpis (paprastai jo trukmė yra šeši mėnesiai; krizės metu šis laikotarpis šiek tiek pratęstas) ir žemi išmokų gavėjų įdarbinimo rodikliai. Krizės metu yra ypač pažeidžiamos tam tikros visuomenės grupės, be kita ko, marginalizuotos romų bendruomenės, kurios dažnai neturi galimybės naudotis pagrindinėmis paslaugomis, taip pat vyresnio amžiaus asmenys ir žemos kvalifikacijos darbuotojai, o jų galimybės naudotis socialinės apsaugos ir priežiūros paslaugomis gali būti ribotos;
- (20) dėl krizės išaugo būtinybė ugdyti gyventojų, be kita ko, mokytojų, skaitmeninius įgūdžius, taip pat padidėjo poreikis plėsti plačiajuosčio ryšio aprėptį, nes daugelis mokinių vis dar neturi interneto ryšio arba kitų būtinų sąlygų mokytis namie (ypač tai aktualu kalbant apie marginalizuotas romų bendruomenes). Reikia toliau spręsti problemas, susijusias su vienodomis galimybėmis gauti kokybiško įtraukaus švietimo paslaugas, nes mokinių pagrindinių įgūdžių lygiui ir bendriems rezultatams itin didelį poveikį daro jų socialinė ir ekonominė padėtis. Mokymosi rezultatai skirtingose mokyklose ir regionuose labai skiriasi, juos taip pat atspindi dideli mokyklos nebaigusiu asmenų skaičiai, ypač rytų Slovakijos regionuose. Mokytojo profesijos patrauklumas ir pirminio mokytojų rengimo kokybė tebėra žemi. Be to, ankstyvojo ugdymo ir priežiūros įstaigas lankančių vaikų, visų pirma jaunesnių nei trejų metų, nacionalinis rodiklis yra žemiausias ES, tad ši padėtis turi tolesnių neigiamų pasekmių švietimo rezultatams;
- (21) dėl COVID-19 krizės Slovakijai iškilo neatidėliotina būtinybė skubiai teikti likvidumo paramą įmonėms tikslingų paskolų ir garantijų forma, ypatingą dėmesį skiriant mažosioms ir vidutinėms įmonėms, naudojantis naujomis lankstumo galimybėmis

pagal laikinąją valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti, sistemą, taip pat persikrstant sanglaudos politikos lėšas. Derinant tinkamas rizikos garantijas, žemas palūkanų normas ir ilgus grąžinimo terminus galima padėti užtikrinti, kad tarpininkai greitai suteiktų paskolas, o įmonės greitai jas įsisavintų. Rengiant ir įgyvendinant šias priemones reikia atsižvelgti į bankų sektoriaus atsparumą. Be to, leidimas atidėti mokesčių ir socialinių įmokų mokėjimą gali padėti sumažinti laikinus likvidumo suvaržymus, kuriuos patiria MVĮ ir savarankiškai dirbantys asmenys. Prioritetiniais Slovakijos uždaviniais vidutiniu laikotarpiu išlieka kova su mokesčių slėpimu ir mokesčių prievolių vykdymo gerinimas – tai priemonės, kuriomis užtikrinamas viešųjų finansų tvarumas ir remiamos vienodos sąlygos, palengvinančios ekonomikos atsigavimą. Siekiant užtikrinti gyvybingą MVĮ grynujų pinigų srautų pusiausvyrą svarbu, kad visų lygių valdžios institucijoms ir įmonėms būtų nurodyta paspartinti atsiskaitymą su savo tiekėjais;

- (22) itin svarbūs ekonomikos atsigavimo ir palankesnės investicijų aplinkos užtikrinimo veiksniai yra palankios verslo aplinkos skatinimas ir viešųjų paslaugų kokybės gerinimas. Siekiant užtikrinti atsigavimo priemonių veiksmingumą, būtina mažinti nereikalingą administracinę naštą ir paprastinti procedūras, be kita ko, sudarant įmonėms galimybes veiksmingai naudotis vieno langelio principu veikiančiomis sistemomis. Slovakijos viešųjų institucijų ir administracijos bendras veiksmingumas tebėra žemas. Jį galėtų padidinti tolesnis skaitmeninimas, geresnis skaitmeninės infrastruktūros koordinavimas bei planavimas ir programinės įrangos plėtojimas. Toliau vykdant reformas galėtų būti gerinamas politikos formavimo proceso koordinavimas, tobulinamas teisės aktų rengimas ir užtikrinamas didelis valstybės tarnybos ir žmogiškųjų išteklių valdymo našumas. Siekiant padidinti ekonomikos atsparumą Slovakijai reikėtų mažinti mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos valdymo susiskaidymą – tuomet šalis galėtų pasinaudoti augančiu įmonių, ypač MVĮ, inovaciniu pajėgumu. Geresniu įmonių, tyrėjų, akademinės bendruomenės ir viešojo sektoriaus bendradarbiavimu gali būti remiamas dalijimasis žiniomis ir įgūdžiais, taip padedant įmonėms diegti inovacijas ir plėtoti naujus darbo bei gamybos pajėgumus;
- (23) siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, bus svarbu paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačias investicijas, be kita ko, imantis atitinkamų reformų. Siekiant sudaryti sąlygas mažiau išsivysčiusiems regionams mažinti atotrūkį ir tapti labiau pagrįstais žiniomis, konkurencingesniais ir produktyvesniais, Slovakijai reikės daugiau strateginių investicijų, ypač skirtų infrastruktūrai, įskaitant skaitmenines ir kitas svarbias paslaugas, plėtoti ir transporto tinklams tobulinti. Dėl COVID-19 protrūkio dar labiau išryškėjo anksčiau egzistavusios skaitmeninės infrastruktūros spragos. Išplėtus plačiajuosčio ryšio aprėptį ir padidinus jo spartą bus užtikrinta vienesnė ir geresnė prieiga prie interneto. Slovakijos švietimo sistemos ir darbo rinkos padėtį galėtų pagerinti pastangos ugdyti geresnius gyventojų įgūdžius, kurie būtini kintančios ekonomikos ir visuomenės sąlygomis, be kita ko, siūlant mokymosi visą gyvenimą paslaugas, užtikrinant sklandesnę įmonių ir visų lygių švietimo įstaigų bendradarbiavimą, geriau susiejant mokymo ir perkvalifikavimo programų turinį su dabartiniais ir būsimais darbo rinkos poreikiais;
- (24) dėl atsigaujančio ekonomikos augimo per artimiausius metus prireiks politikos veiksnių ir tikslingų investicijų, kad Slovakija galėtų pasinaudoti galimybėmis kurti tvaresnę didesnės pridėtinės vertės ekonomiką. Imantis šių veiksnių turėtų būti atsižvelgiama į regioninius skirtumus. Slovakijos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksnių plane nustatytos prioritetinės sritys, kuriose būtina imtis

papildomų veiksmų, apima pramonės energijos vartojimo intensyvumo mažinimą, energijos vartojimo efektyvumo, visų pirma namų ūkiuose, priemonių rėmimą ir investicijas į atsinaujinančiųjų išteklių energiją. Palankesnė reglamentavimo aplinka galėtų prisidėti prie atsinaujinantiems energijos ištekliams tenkančios energijos tiekimo dalies didinimo. Slovakijai būtų pravartu paspartinti Aukštutinės Nitros regiono pertvarkymo veiksmų plano įgyvendinimą, perskirstyti lėšas sprendimams, kurie būtų skirti visam regionui, ir pasinaudoti galimybe greičiau atsisakyti anglių naudojimo. Siekti tvaraus ekonomikos augimo Slovakijai gali padėti oro taršos, kurią sukelia kietojo kuro deginimas ir didėjantis transporto išmetamų teršalų kiekis, mažinimas, atliekų tvarkymo sistemos tobulinimas įdiegiant novatoriškus atliekų surinkimo ir tvarkymo sprendimus, geriamojo vandens ir nuotekų tinklų atnaujinimas siekiant išspręsti sanitarines problemas, pažangiųjų tinklų projektų rėmimas, taip pat pramonės perėjimas prie neutralizuoto poveikio klimatui žiedinės ekonomikos. Slovakijai spręsti kai kuriuos dėl perėjimo prie neutralizuoto poveikio klimatui ekonomikos kylančius uždavinius, visų pirma šalies ataskaitos⁸ D priede nurodytose teritorijose, turėtų padėti 2021–2027 m. Teisingos pertvarkos fondo programavimas. Tai suteiktų Slovakijai galimybę kuo geriau pasinaudoti šiuo fondu;

- (25) dėl naujų tarptautinio organizuoto nusikalstamumo tendencijų, be kita, piktnaudžiavimo teisiniais subjektais pinigų plovimo tikslais, Slovakijai kyla būtinybė atnaujinti kovos su pinigų plovimu sistemą, siekiant užkirsti kelią ekonominiams nusikaltimams ir kovoti su jais. Nepaisant plataus užmojo Vyriausybės planų stiprinti pinigų plovimo prevenciją, tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą už šį nusikaltimą, supratimas apie kylančią riziką tebėra menkas. Dėl ribotų žmoniškųjų išteklių ir nepakankamo mokymo sunku užtikrinti veiksmingą bendrovę kuriančių specialistų priežiūrą. Veiksmais, kurių buvo imtasi pagal Vyriausybės veiksmų planą, dar nesukurtos priemonės, skirtos veiksmingai nustatyti su pinigų plovimu susijusius nusikaltimus, vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už juos ir konfiskuoti turtą;
- (26) nors šiose rekomendacijose dėmesys sutelktas į pandemijos socioekonominio poveikio švelninimą ir palankesnių sąlygų ekonomikai atsigausti sudarymą, 2019 m. liepos 9 d. Tarybos priimtose 2019 m. konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose taip pat aptartos reformos, būtinos siekiant reaguoti į vidutinio laikotarpio ir ilgalaikius struktūrinius iššūkius. Tos rekomendacijos tebėra aktualios, o jų įgyvendinimas bus toliau stebimas per visą kitų metų Europos semestro metinį ciklą. Taip pat bus stebimas ir rekomendacijų dėl ekonominės politikos, susijusios su investicijomis, įgyvendinimas. Į pastarąsias rekomendacijas turėtų būti atsižvelgta strateginio sanglaudos politikos finansavimo po 2020 m. programavimo procese, be kita ko, rengiant dabartinės krizės poveikio švelninimo priemones ir išėjimo iš jos strategijas;
- (27) Slovakija turėtų toliau stengtis vykdyti savo įsipareigojimą spręsti konkrečias problemas, susijusias su bendru šalies teisingumo sistemos sąžiningumu, nes dėl šių problemų gali nukentėti pasitikėjimas efektyviu tos sistemos veikimu. Reformų, kuriomis siekiama kovoti su korupcija, įgyvendinimo pažanga Slovakijoje tebėra nedidelė. Vis dar neparengtos ar nepradėtos įgyvendinti įvairios reformos, susijusios su prevencija, be kita ko, su lobizmo, dovanų, nesuderinamumo, ryšių su sprendimo priėmimo procese dalyvaujančiomis trečiosiomis šalimis ir pranešėjų apsaugos klausimais. Nors kriminalinės statistikos duomenys svyruoja, su aukšto rango asmenų korupcija susijusių tiriamų bylų skaičius vis dar yra menkas, kita vertus, pastangos skirti sankcijas juridiniams asmenims turi šiokių tokių poveikį;

⁸ SWD(2020) 524 *final*.

- (28) Europos semestras yra nuolatinio Sąjungos ekonominės ir užimtumo politikos koordinavimo sistema, galinti prisidėti prie tvarios ekonomikos. 2020 m. nacionalinėse reformų programose valstybės narės įvertino pažangą, padarytą įgyvendinant Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus (DVT). Užtikrindama, kad būtų visapusiškai įgyvendintos toliau pateiktos rekomendacijos, Slovakija prisidės prie pažangos, daromos siekiant DVT, ir bendrų pastangų užtikrinti konkurencingą tvarumą Sąjungoje;
- (29) siekiant greitai atsigauti nuo ekonominio COVID-19 poveikio, labai svarbu glaudžiai koordinuoti ekonominės ir pinigų sąjungos šalių ekonomiką. Slovakija, kaip valstybė narė, kurios valiuta yra euro, atsižvelgdama į Euro grupės politines gaires, turėtų užtikrinti, kad jos politika ir toliau atitiktų rekomendacijas euro zonai ir būtų koordinuojama su kitų euro zonos valstybių narių politika;
- (30) per 2020 m. Europos semestrą Komisija atliko išsamią Slovakijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2020 m. šaliai skirtoje ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2020 m. stabilumo programą ir 2020 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Slovakija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Slovakijos politikai, bet ir tai, kaip jie atitinka Sąjungos taisykles ir gaires, nes būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų;
- (31) atsižvelgdama į tą vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2020 m. stabilumo programą, o jos nuomonė⁹ pateikta visų pirma toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Slovakijai 2020 ir 2021 m. imtis šių veiksmų:

1. Laikantis bendrosios nukrypti leidžiančios išlygos, imtis visų būtinų priemonių, kad būtų veiksmingai kovojama su pandemija, palaikoma ekonomika ir remiamas būsimas atsigavimas. Kai leis ekonominės sąlygos, vykdyti fiskalinę politiką, kuria siekiama užtikrinti apdairią vidutinio laikotarpio fiskalinę būklę ir skolos tvarumą, kartu didinant investicijas. Didinti sveikatos sistemos atsparumą sprendžiant problemas, susijusias su sveikatos priežiūros darbuotojais, būtinaisiais medicinos reikmenimis ir infrastruktūra. Gerinti pirminės sveikatos priežiūros paslaugų teikimą ir įvairių rūšių priežiūros paslaugų koordinavimą.
2. Pasirūpinti tinkamu pajamų kompensavimu ir visiems piliečiams užtikrinti galimybę naudotis socialinės apsaugos ir pagrindinėmis paslaugomis. Ugdyti skaitmeninius įgūdžius. Užtikrinti vienodas galimybes gauti kokybiško švietimo paslaugas.
3. Užtikrinti veiksmingą mažosioms ir vidutinėms įmonėms bei savarankiškai dirbantiems asmenims skirtų likvidumo priemonių įgyvendinimą. Šalinti skaitmeninės infrastruktūros spragas. Siekiant paremti ekonomikos atsigavimą, paankstinti brandžių viešųjų investicinių projektų įgyvendinimą ir skatinti privačiąsias investicijas. Investicijas sutelkti į žaliąją ir skaitmeninę pertvarką, visų pirma, į švarią ir efektyvią energijos ir išteklių gamybą bei vartojimą, darnų viešąjį transportą ir atliekų valdymą.
4. Užtikrinti veiksmingą kovos su pinigų plovimu sistemos priežiūrą ir vykdymą. Vykdamant geresnį koordinavimą ir politikos formavimą užtikrinti palankią verslo

⁹ Pagal Tarybos reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 2 dalį.

aplinką ir kokybiškas viešąsias paslaugas. Šalinti problemas, susijusias su teisingumo sistemos sąžiningumu.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu
Pirmininkas